

T.C.
ADALET BAKANLI I
Adli Destek ve Ma dur Hizmetleri Dairesi Ba kanlı 1

Sayı : E-27239794-045.02-63/518
Konu : Çocuk Teslimi ve lemleri

01.03.2023

..... CUMHUR YET BA SAVCILI INA

lgi : 15.02.2023 tarihli ve 2023/1218 BM. sayılı yazınız.

Çocuk teslimi ve çocukla ki isel ili ki kurulmasına dair ilam ve tedbir kararlarının yerine getirilmesine ili kin olarak mahkemenin ara kararının mı gerekçeli kararının mı esas alınması gerekti i ile gerekçeli kararda kesinle me erhinin aranmasının zorunlu olup olmadı na dair görü bildirilmesi ilgi yazı ile talep edilmi tir.

Bilindi i üzere;

4721 sayılı Türk Medeni Kanununun "Geçici önlemler" kenar ba lıklı 169 uncu maddesinde, "Bo anma veya ayrılık davası açılınca hâkim, davanın devamı süresince gerekli olan, özellikle e lerin barınmasına, geçimine, e lerin mallarının yönetimine ve çocukların bakım ve korunmasına ili kin geçici önlemleri re'sen alır.",

"Bo anma veya ayrılık" kenar ba lıklı 170 inci maddesinde, "Bo anma sebebi ispatlanmı olursa, hâkim bo anmaya veya ayrılı a karar verir.

Dava yalnız ayrılı a ili kinse, bo anmaya karar verilemez.

Dava bo anmaya ili kinse, ancak ortak hayatın yeniden kurulması olasılı ı bulundu u takdirde ayrılı a karar verilebilir.",

"Hâkimin takdir yetkisi" kenar ba lıklı 182 nci maddesinde, "Mahkeme bo anma veya ayrılı a karar verirken, olanak buldukça ana ve babayı dinledikten ve çocuk vesayet altında ise vasinin ve vesayet makamının dü ünçesini aldıktan sonra, ana ve babanın haklarını ve çocuk ile olan ki isel ili kilerini düzenler.

(Ek ikinci fıkra:24/11/2021-7343/37 md.) Mahkeme, kararında ki isel ili ki düzenlemesinin gereklerinin yerine getirilmemesi hâlinde, çocu un menfaatine aykırı olmamak kaydıyla velayetin de i tirilebilece ini ihtar eder.

Velâyetin kullanılması kendisine verilmeyen e in çocuk ile ki isel ili kisinin düzenlenmesinde, çocu un özellikle sa lık, e itim ve ahlâk bakımından yararları esas tutulur. Bu e , çocu un bakım ve e itim giderlerine gücü oranında katılmak zorundadır.

Hâkim, istem hâlinde irat biçiminde ödenmesine karar verilen bu giderlerin gelecek yıllarda tarafların sosyal ve ekonomik durumlarına göre ne miktarda ödenece ini karara ba layabilir.",

"Kural" kenar ba lıklı 323 üncü maddesinde, "Ana ve babadan her biri, velâyeti altında bulunmayan veya kendisine bırakılmayan çocuk ile uygun ki isel ili ki kurulmasını isteme hakkına sahiptir.",

6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanununun "Hüküm, hükmün verilmesi ve tefhimi" kenar ba lıklı 294 üncü maddesinde, "(1) Mahkeme, usule veya esasa ili kin bir nihai kararla davayı

sona erdirir. Yargılama sonunda uyu mazlı ın esası hakkında verilen nihai karar, hükümdür.

(2) Hüküm, yargılamanın sona erdi i duru mada verilir ve tefhim olunur.

(3) Hükümün tefhimi, her hâlde hüküm sonucunun duru ma tutana ına geçirilerek okunması suretiyle olur.

(4) Zorunlu nedenlerle sadece hüküm sonucunun tefhim edildi i hâllerde, gerekçeli kararın tefhim tarihinden ba layarak bir ay içinde yazılması gerekir.

(5) Hükümün tefhimini, duru mada bulunanlar ayakta dinler.

(6) **Hükme**ili kin hususlar, niteli ine aykırı dü medikçe, usule ili kin nihai kararlar hakkında da uygulanır.",

"Hükümün kapsamı" kenar ba lıklı 297 nci maddesinde, "(1) Hüküm "Türk Milleti Adına" verilir ve bu ibareden sonra a a ıdaki hususları kapsar:

a) Hükümü veren mahkeme ile hâkim veya hâkimlerin ve zabıt kâtibinin ad ve soyadları ile sicil numaraları, mahkeme çe itli sıfatlarla görev yapıyorsa hükümün hangi sıfatla verildi ini.

b) Tarafların ve davaya katılanların kimlikleri ile Türkiye Cumhuriyeti kimlik numarası, varsa kanuni temsilci ve vekillerinin ad ve soyadları ile adreslerini.

c) Tarafların iddia ve savunmalarının özetini, anla tıkları ve anla amadıkları hususları, çeki meli vakıalar hakkında toplanan delilleri, delillerin tartı lması ve de erlendirilmesini, sabit görülen vakıalarla bunlardan çıkarılan sonuç ve hukuki sebepleri.

ç) Hüküm sonucu, yargılama giderleri ile taraflardan alınan avansın harcanmayan kısmının iadesi, varsa kanun yolları ve süresini.

d) Hükümün verildi i tarih ve hâkim veya hâkimlerin ve zabıt kâtibinin imzalarını.

e) Gerekçeli kararın yazıldı ı tarihi.

(2) Hükümün sonuç kısmında, gerekçeye ait herhangi bir söz tekrar edilmeksizin, taleplerden her biri hakkında verilen hükümle, taraflara yüklenen borç ve tanınan hakların, sıra numarası altında; açık, üphe ve tereddüt uyandırmayacak ekilde gösterilmesi gereklidir.",

"Hükümün yazılması" kenar ba lıklı 298 inci maddesinde, "(1) Hüküm, hükümü veren hâkim, toplu mahkemelerde ba kan veya hükme katılmı olan hâkimlerden ba kanın seçece i bir üye tarafından yazılır.

(2) Gerekçeli karar, tefhim edilen hüküm sonucuna aykırı olamaz.

(3) Hükümde gerekçesi ile birlikte kar ı oya da yer verilir.

(4) Hüküm, hükümü veren hâkim veya hâkimler ile zabıt kâtibi tarafından imzalanır.",

" lamın alınması, kesinle me kaydı ve harçlar" kenar ba lıklı 302 nci maddesinde, "(1) Taraflar, harcının ödenmi olup olmamasına bakılmaksızın ilamı her zaman alabilirler.

(2) Bakiye karar ve ilam harcının ödenmemi olması, hükümün tebli e çıkarılmasına, takibe konmasına ve kanun yollarına ba vurulmasına engel te kil etmez.

(3) 2/7/1964 tarihli ve 492 sayılı Harçlar Kanunu dâhil, di er kanunların bu maddeye aykırı hükümleri uygulanmaz.

(4) Hükümün kesinle ti i, ilamın altına veya arkasına yazılıp, tarih ve mahkeme mührü konmak ve ba kan veya hâkim tarafından imzalanmak suretiyle belirtilir.

(5) (Ek: 20/7/2017-7035/27 md.) Kanun yollarından geçmek suretiyle kesinle en kararların kesinle me kaydı ile kesinle me kaydı yapılan kararların yerine getirilmesi için gerekli bildirimler de ilk derece mahkemesince yapılır.",

"Ba vurunun icraya etkisi" kenar ba lıklı 350 nci maddesinde, "(1) stinaf yoluna ba vurma, kararın icrasını durdurmaz. cra ve flas Kanununun icranın geri bırakılmasıyla ilgili 36 ncı maddesi hükümü saklıdır. Nafaka kararlarında icranın geri bırakılmasına karar verilemez.

(2) Ki iler hukuku, aile hukuku ve ta ınmaz mal ile ilgili ayni haklara ili kin kararlar

kesinle medikçe yerine getirilemez.",

"Temyizin icraya etkisi" kenar ba lıklı 367 nci maddesinde, "(1) Temyiz, kararın icrasını durdurmaz. cra ve flas Kanununun icranın geri bırakılmasıyla ilgili 36 ncı maddesi hükmü saklıdır. Nafaka kararlarında icranın geri bırakılmasına karar verilemez.

(2) Ki iler hukuku, aile hukuku ve ta inmaz mal ile ilgili ayni haklara ili kin kararlar kesinle medikçe yerine getirilemez.",

5395 sayılı Çocuk Koruma Kanununun "Görevli ve yetkili birim" kenar ba lıklı 41/A maddesinde, "(1) Çocuk teslimi veya çocukla ki isel ili ki kurulmasına dair aile mahkemeleri tarafından verilen ilam veya tedbir kararları, çocu un üstün yararı esas alınarak, Adalet Bakanlı ınca kurulan adli destek ve ma dur hizmetleri müdürlüklerince bu Kısım hükümlerine göre yerine getirilir.

(2) Müdürlüklerde müdür, yeteri kadar müdür yardımcısı ve personel ile psikolog, pedagog ve sosyal çalı macı Adalet Bakanlı ı tarafından görevlendirilir.

(3) Müdürlük bulunmayan yerlerde bu Kısım kapsamında yer alan görevler, Adalet Bakanlı ınca belirlenen hukuk mahkemeleri yazı i leri müdürlü ü tarafından yerine getirilir.

(4) lam ve tedbir kararlarının yerine getirilmesinde çocu un yerle im yeri müdürlü ü yetkilidir.

(5) lam ve tedbir kararları müdürlük tarafından görevlendirilen psikolog, pedagog, sosyal çalı macı, çocuk geli imci ve rehber ö retmen gibi uzmanlar, uzmanın bulunmadı ı yerlerde ise ö retmen marifetiyle yerine getirilir.

(6) lam ve tedbir kararlarını yerine getirmek için müdürlü ün talebi üzerine, valilikler tarafından kamu kurum ve kurulu larında görevli, be inci fıkrada belirtilen uzmanların yer aldı ı bir görevli listesi olu turulur. Bu uzmanların yeterli sayıda olmaması hâlinde ö retmenler de listeye dâhil edilir. Bu listede yer alan uzman ve ö retmenlerin görev yapacakları yer ve tarihler müdürlükler tarafından belirlenir.",

"Çocuk teslimine dair ilam veya tedbir kararlarının yerine getirilmesi" kenar ba lıklı 41/B maddesinin birinci ve ikinci fıkralarında, "(1) Çocuk teslimine dair ilam veya tedbir kararları, yükümlüsü tarafından rızasıyla yerine getirilmedi i takdirde hak sahibi, ilam veya tedbir kararının yerine getirilmesi için müdürlü e ba vurabilir.

(2) Talebi alan müdürlük, her türlü ileti im vasıtasını kullanarak yükümlüyle irtibata geçer ve müdürlük tarafından belirlenen gün ve saatte hak sahibine teslim edilmek üzere çocu un belirlenen yere getirilmesini derhâl bildirir; bu bildirim yapıldı ını veya yükümlüyle irtibat kurulamadı ını tutana a ba lar.",

"Çocukla ki isel ili ki kurulmasına dair ilam veya tedbir kararlarının yerine getirilmesi" kenar ba lıklı 41/C maddesinin birinci ve ikinci fıkralarında, "(1) Çocukla ki isel ili ki kurulmasına dair ilam veya tedbir kararları, yükümlüsü tarafından rızasıyla yerine getirilmedi i takdirde hak sahibi, ilam veya tedbir kararının yerine getirilmesi için müdürlü e ba vurabilir.

(2) Talebi alan müdürlük, her türlü ileti im vasıtasını kullanarak yükümlüyle irtibata geçer; ilam veya tedbir kararında belirtilen gün ve saatte hak sahibine teslim edilmek üzere çocu un müdürlük tarafından belirlenen yere getirilmesini derhâl bildirir; bu bildirim yapıldı ını veya yükümlüyle irtibat kurulamadı ını tutana a ba lar.",

04.08.2022 tarihli ve 31913 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlü e giren Çocuk Teslimi ve Çocukla Ki isel li ki Kurulmasına li kin lam ve Tedbir Kararlarının Yerine Getirilmesine Dair Yönetmeli in "Ba vuru ve i birli i" kenar ba lıklı 8 inci maddesinde, "(1) Yükümlü tarafından ilam veya tedbir kararı rıza ile yerine getirilmedi i takdirde; hak sahibinin, bu Yönetmelikteki hizmet ve desteklerden faydalanabilmesi için müdürlü e ba vurusu ve i birli i içerisinde hareket etmesi gerekir.",

Çocuk teslimine dair " lam veya tedbir kararlarının yerine getirilme süreci" kenar ba lıklı 25 inci maddesinin birinci, ikinci, üçüncü ve yedinci fıkralarında, "(1) Çocuk teslimine ili kin ilam

veya tedbir kararları yükümlüsü tarafından rızasıyla yerine getirilmedi i takdirde hak sahibi, ilam veya tedbir kararının yerine getirilmesi için müdürlü e ba vurabilir. Ba vuru esnasında çocuk teslimine ili kin ilam veya tedbir kararının müdürlü e ibrazı zorunludur.

(2) Ba vuru esnasında hak sahibi müdürlük tarafından kendisi ile hangi ileti im vasıtasıyla irtibat kurulabilece ini müdürlü e bildirir, bu husus tutanak altına alınır.

(3) braz edilen ilam veya tedbir kararının müdürlükçe teyidi yapıldıktan sonra müdürlük tarafından her türlü ileti im vasıtası ile yükümlüyle irtibata geçilir. Müdürlük, belirlenen gün ve saatte hak sahibine teslim edilmek üzere çocu un belirlenen yere getirilmesini yükümlüye derhâl bildirir ve bu bildirim yapıldı ı veya yükümlüyle irtibat kurulamadı ı hususları tutanak altına alınır.

...

(7) Hak sahibinin ilam veya tedbir kararının yerine getirilmesi için çocu un yerle im yeri dı ndaki bir müdürlü e ba vurması hâlinde bu müdürlük tarafından ba vuruya esas olan ilam veya tedbir kararının ibrazı istenir. Hak sahibinin adres ve ileti im bilgileri ile bilinmesi hâlinde yükümlünün en son adres ve ileti im bilgilerinin bildirilmesi istenerek bu husus tutanak altına alınır. braz edilen ilam veya tedbir kararı ile tutulan tutanak dosyaya eklenir ve derhâl çocu un yerle im yeri müdürlü üne gönderilir."

Çocukla ki isel ili ki kurulmasına dair " lam veya tedbir kararlarının yerine getirilme süreci" kenar ba lıklı 32 inci maddesinin birinci, ikinci, üçüncü ve yedinci fıkralarında, "(1) Çocukla ki isel ili ki kurulmasına dair ilam veya tedbir kararları, yükümlüsü tarafından rızasıyla yerine getirilmedi i takdirde hak sahibi, ilam veya tedbir kararının yerine getirilmesi için müdürlü e ba vurabilir. Ba vuru esnasında ki isel ili ki kurulmasına ili kin ilam veya tedbir kararının müdürlü e ibrazı zorunludur.

(2) Ba vuru esnasında hak sahibi, müdürlük tarafından kendisi ile hangi ileti im vasıtasıyla irtibat kurulabilece ini müdürlü e bildirir, bu husus tutanak altına alınır.

(3) braz edilen ilam veya tedbir kararının müdürlükçe teyidi yapıldıktan sonra müdürlük tarafından her türlü ileti im vasıtası ile yükümlüyle irtibata geçilerek taraflar ve çocuk arasında düzenli ekilde ki isel ili ki kurularak sürdürülmesinin önemi ile çocu un sa lıklı geli imi üzerindeki olumlu etkisine ili kin bilgilendirme yapılır.

...

(7) Hak sahibinin ilam veya tedbir kararının yerine getirilmesi için çocu un yerle im yeri dı ndaki bir müdürlü e ba vurması hâlinde bu müdürlük tarafından ba vuruya esas olan ilam veya tedbir kararının ibrazı istenir. Hak sahibinin adres ve ileti im bilgileri ile bilinmesi hâlinde yükümlünün en son adres ve ileti im bilgilerinin bildirilmesi istenerek bu husus tutanak altına alınır. braz edilen ilam veya tedbir kararı ile tutulan tutanak dosyaya eklenir ve çocu un yerle im yeri müdürlü üne derhâl gönderilir."

Hükümleri yer almaktadır.

Görüldü ü üzere, 4721 sayılı Türk Medeni Kanununun 169 ve 182 nci maddeleri uyarınca, bo anma veya ayrılık davası açılınca hâkimin, davanın devamı süresince çocukların bakım ve korunmasına ili kin gerekli olan geçici önlemleri re'sen alaca ı, bu kapsamda hâkimin çocuk teslimi ve çocukla ki isel ili ki kurulmasına ili kin tedbiren bir karar verece i düzenleme altına alınmı tır.

Di er yandan, 7343 sayılı cra ve flas Kanunu le Bazı Kanunlarda De i iklik Yapılması Hakkında Kanunun 39 ila 55 inci maddeleriyle 5395 sayılı Çocuk Koruma Kanunu ve di er ilgili mevzuatta yapılan de i iklikler ile çocuk teslimi ve çocukla ki isel ili ki kurulmasına dair i lemlerin, adli destek ve ma dur hizmetleri müdürlüklerince, müdürlüklerin bulunmadı ı yerlerde ise Bakanlı ımızca belirlenen yazı i leri müdürlüklerince yerine getirilece i hüküm altına alınmı tır. Bu kapsamda, çocuk teslimi ve çocukla ki isel ili ki kurulmasına dair ilam ve tedbir kararı yükümlüsü tarafından rızasıyla yerine getirilmedi i takdirde müdürlü e ba vuru yapılabilecektir. Ba vuru esnasında hak sahibinin çocuk

teslimi ya da çocukla ki isel ili ki kurulmasına ili kin ilam veya tedbir kararını müdürlü e ibraz etmesi zorunludur.

Hak sahibi tarafından çocuk teslimi veya çocukla ki isel ili ki kurulmasına ili kin geçici önlem olarak alınmış bir tedbir kararı sunulması halinde müdürlükçe tedbir kararına ili kin yerine getirme i lemleri ba latılacaktır. Buna kar ılıklı, 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanununun 350 ve 367 nci maddelerinde ki iler hukuku, aile hukuku ve ta ınmaz mal ile ilgili aynı haklara ili kin kararların kesinle medikçe yerine getirilemeyece i açık ekilde düzenlenmiştir. Bu nedenle aile hukukuna ili kin bir konu oldu u hususunda tereddüt bulunmayan gerekçeli kararın, hak sahibi tarafından sunulması halinde müdürlükçe do rudan yerine getirme i lemleri ba latılmayacaktır. Bu çerçevede hak sahibi tarafından müdürlü e sunulan gerekçeli kararın kesinle mi olması artı ile ba vuruya dair yerine getirme i lemlerinin ba latılması gerekmektedir.

Hak sahibi tarafından müdürlü e yapılan ba vurularda hangi tür kararın uygulanacağı hususunda tereddüte mahal verilmemesi için çocuk teslimi ve çocukla ki isel ili ki kurulmasına ili kin kesinle me erhi bulunmayan ilamların yerine getirilemeyece i ve ilam kesinle inceye kadar da daha önce ara karar ile verilmiş olan güncel tedbir kararının geçerlili ini koruyacağı hususlarının göz önünde bulundurulmasının faydalı olacağı dü ünülmektedir.

Bu itibarla;

1- Çocuk teslimi ve çocukla ki isel ili ki kurulmasına ili kin tedbir kararlarının geçici önlem kapsamında verilmiş olmaları nedeniyle buna yönelik ara kararın müdürlü e ibrazı halinde, ba vuruya dair di er artların da bulunması durumunda kararın gere inin yerine getirilebilece i,

2- Çocuk teslimi ve çocukla ki isel ili ki kurulmasına ili kin ilamların aile hukukuna ili kin olmaları nedeniyle kesinle meden yerine getirilemeyece i, söz konusu ilamın kesinle me erhi ile birlikte müdürlü e ibrazı halinde, ba vuruya dair di er artların da bulunması durumunda kararın gere inin yerine getirilebilece i, kesinle me erhi bulunmayan ve yapılacak olan kontrolde henüz kesinle medi i belirlenen ilama ili kin yerine getirme i lemlerinin ba latılmaması gerekti i,

3- Daha önce tedbiren ara kararla verilmiş olan çocuk teslimi ve çocukla ki isel ili ki kurulması kararlarının, buna dair gerekçeli kararın kesinle mesine kadar geçerlili ini koruyacağı, bu nedenle ilam kesinle inceye kadar tedbire ili kin ara karara göre yerine getirme i lemlerinin ifa edilebilece i, ilamın kesinle mesi ile birlikte ilamda gösterilen ekli ile çocuk teslimi ve çocukla ki isel ili ki kurulması i lemlerinin yerine getirilebilece i,

De erlendirilmektedir.

Bilgilerine rica ederim.

Meral GÖKKAYA

Hâkim

Bakan a.

Ba kan